

Gerda van Wageningen

Onvoltooid verleden

Spiegelserie

Zomer & Keuning

DE TREIN DAVERDE VOORT OVER DE RAILS EN HET MONOTONE GEZOEM van de wielen op de spoorrails maakte sommige passagiers behoorlijk slaperig. Ans van der Vecht keek peinzend door het raam van de intercity naar buiten, waar het landschap voorbij zoefde. Bijna thuis, dacht ze met een tevreden gevoel. Ze glimlachte. Ze verheugde zich op het komende weekeinde. De zon had vandaag loeiend warm op het dak van het universiteitsgebouw geschenen, waar ze over een paar weken hoopte af te studeren. De tentamens waren gehaald, nu worstelde ze nog met haar scriptie, al gaf die haar niet zo veel moeilijkheden als haar huisgenote Doortje, omdat Ans het nooit erg problematisch had gevonden woorden op papier goed te formuleren. Dat was een gave, was ze tijdens haar studietijd gaan beseffen. Wat ze straks moest gaan doen als haar bul was uitgereikt, dat wist ze bij lange na nog niet.

Ze was geen buitengewoon begaafde studente geweest en rechten was een richting die door velen werd gekozen. Ze zag haar toekomst niet eens zozeer als jurist, want ze wist dat voor een goede stageplaats op een gerenommeerd advocatenkantoor alleen de allerbeste studenten in aanmerking kwamen. Bovendien was dit een periode waarin het niet zo best ging met de economie, en dat betekende altijd meer aanbod dan vraag op de arbeidsmarkt. Het was niet anders.

Ze had in de afgelopen weken wel een paar open sollicitatiebrieven de deur uit gedaan, maar die hadden nog niet tot uitnodigingen voor een gesprek geleid.

Ans ging verzitten en rechte haar rug. De trein minderde vaart om het station van Rotterdam binnen te rijden, waar ze over moest stappen op de stoptrein die haar naar Zwijndrecht zou brengen. Daar woonden haar ouders in een van de vele rijtjeshuizen van een

fantasieloze buitenwijk, zo'n huis van dertien in een dozijn, maar haar ouders waren er gelukkig mee en vonden het fijn in die buurt te wonen. Soms schudde haar moeder meewarig haar hoofd over het oude en niet zo best onderhouden studentenhuus dat ze in Leiden deelde met naast Doortje nog vier andere meisjes. Doortje was daar in de afgelopen vier jaar haar beste vriendin geworden: een boerendochter uit Twente die rechten was gaan studeren om beter op te kunnen komen voor plattelanders. Doortje hoopte over ongeveer een maand klaar te zijn en wilde dan weer in Twente gaan wonen. Maar ze zouden elkaar zeker niet meer uit het oog verliezen. Doortje en zij konden over alles praten en ze konden bovendien ontzettend met elkaar lachen.

Ans had in Leiden een kamer van ongeveer twaalf vierkante meter die, volgens haar vader, meer kostte dan de hypotheek op zijn hele koopwoning. Maar ja, hoge kamerhuren in studentensteden waren al jarenlang een nijpend probleem, en elke dag op en neer reizen was voor haar nooit een optie geweest. Dat ze elk weekeinde hard moest werken om voldoende bij te verdienen, was een onvermijdelijk gevolg van haar keuze om in Leiden te wonen. Maar ze was aan haar vierde en laatste jaar bezig en zou haar studie binnen de daarvoor gestelde termijn afronden, wat veel extra kosten bespaarde.

Haar moeder werkte sinds Ans studeerde twee dagen per week in een grote winkel voor huishoudelijke artikelen, omdat ze het maar niks vond als haar dochter een grote studieschuld moest opbouwen. Studiebeurzen waren spreekwoordelijk laag en nog maar net voldoende om haar kamerhuur voor twee of drie weken mee te betalen, laat staan een hele maand, en wat kwamen er niet voor kosten bij! Haar moeder kende meisjes die niet meer mochten studeren van thuis, omdat het niet meer op te brengen was voor hun ouders. Zelf kende ze meerdere studenten die zo'n enorme studieschuld hadden opgebouwd via de daartoe beschikbare leningen, dat ze jarenlang nog niet een eigen huishouden zouden kunnen stichten vanwege

die enorme schuldenlast.

De trein was inmiddels tot stilstand gekomen en Ans haastte zich naar de gereedstaande stoptrein naar Dordrecht. Het was vol in de trein. Ze moest blijven staan, maar ze was jong en dan deed dat er niet zo toe. Nog even en dan was ze thuis. Vanmiddag hoefde ze niets meer. Vanavond werkte ze van zeven tot elf uur in het restaurant vlak bij de oude veerhaven, en ook op zaterdag, van elf uur in de ochtend tot elf uur in de avond. Zondagmiddag nam ze dan weer de trein terug naar Leiden. Ja, studeren bestond voor haar heus niet uit een beetje flierefluiten en het najagen van studentenfeesten! Zolang ze na haar afstuderen nog geen andere baan had, hield ze haar studentenbaantje aan, en met de zomer op komst kon ze misschien op vrijdag ook de hele dag komen werken om een meer riant inkomen te hebben. Maar dat zou inhouden dat ze dan mogelijk weer thuis moest gaan wonen en ze voelde zich onbehaaglijk bij die gedachte. Waarom? Dat was een vraag die ze als gewoonlijk maar het liefst wegdrukte. Toch, in die overvolle en door de warmte buiten behoorlijk benauwde trein, liet zich niet helemaal wegdrukken dat ze het heerlijk had gevonden, vier jaar geleden, om haar ouderlijk huis te kunnen verlaten.

Ze was enig kind en had dat altijd jammer gevonden. Soms had ze haar moeder gevraagd waarom die niet meer kinderen had willen hebben, maar daar had ze nooit een bevredigend antwoord op gekregen. En dan was er de altijd wat gespannen verstandhouding met haar vader. Haar hele kindertijd had ze last gehad van dat gevoel. Ze had donker haar net als hij en ook bruine ogen, maar verder hadden ze, als ze heel eerlijk was, eigenlijk niets met elkaar gemeen. Mam zei soms dat ze leek op haar grootmoeder, de moeder van haar vader, die ze nooit had gekend omdat die al jong was gestorven aan leukemie. Dat zou dan wel zo zijn.

Eindelijk stopte de trein op het station en zocht Ans de oude fiets op, die ze tot haar verrassing altijd weer terugvond. Ze maakte het

slot los en fietste naar huis. Als ze moest lopen, zou ze bijna een halfuur onderweg zijn, en dat met haar weekeindtas. Nee, grinnikte ze bij zichzelf, haar was nam ze niet mee. Ze hadden een wasmachine in het studentenhuis en gelukkig waren de andere meisjes net als zij gesteld op een redelijk opgeruimd huis, met een schone keuken en douche, want ze kende studentenhuisen waar ze nog geen kop koffie durfde te drinken. Niet in alle gevallen waren dat huizen waar alleen maar jongens woonden!

Ans haalde diep adem en zette niet veel later haar oude karretje in het schuurtje, voor ze door de tuin de keuken binnenstapte. Haar moeder omarmde haar warm. 'Wat fijn dat je er weer bent, kind.' Aan de verstandhouding met haar moeder mankeerde helemaal niets, wist Ans. Alles wat mam verdiende, maakte ze prompt na haar ontvangst aan Ans over, als bijdrage aan haar studiekosten. Haar beurs, het geld van mam, elke maand honderd euro van haar vader, wat volgens hem het maximum was dat hij kon missen, en haar eigen verdiensten in het restaurant, daar moest ze het mee doen en eerlijk is eerlijk, het viel lang niet altijd mee om daarmee rond te komen, maar ze was bijna klaar met studeren en schulden had ze niet gemaakt. Doortje had het gemakkelijk. Ze was een dochter van welgestelde ouders. Haar vader was van boerenafkomst. Ze woonden in een schitterend verbouwde oude boerderij in een fraai gelegen Twents dorp, maar haar vader had in Wageningen gestudeerd en had een goede baan gekregen. Doortje had nooit last van krapte in haar beurs, maar het moest worden gezegd, het meisje had hard gewerkt en er geen misbruik van gemaakt dat ze thuis nooit moeilijk deden over geld. Ze had een broer en een zus die jonger waren. De jongste broer zou in september net als zijn vader in Wageningen gaan studeren. Haar zusje zat op het gymnasium. Soms voelde Ans best een steek van jaloezie op Doortje, maar dat zette ze dan meteen weer van zich af. Geld was niet alles in het leven, dat had ze immers met de papepel ingegoten gekregen, en ze wist maar al te goed dat

het waar was. Toch had mam er altijd op gehamerd dat ze met een goede opleiding een goede baan zou kunnen krijgen. Geld mocht dan weliswaar niet gelukkig maken, als je er wat meer van had, maakte dat het leven ontgezeglijk wel gemakkelijker!

Het meisje liet zich de knuffel van haar moeder welgevallen. 'We hebben gewacht met eten, kindje. Andijviestamppot,' lachte mam opgetogen.

'Lekker.'

Haar vader was altijd veel afstandelijker in zijn begroeting, ze gaf hem min of meer plichtmatig een zoen op de wang en hij keek daarbij niet eens weg van de televisie. Toen hij echter even later zijn bord mee wilde nemen om maar niets te missen van een sportwedstrijd, maakte haar moeder luidkeels bezwaar. 'Als we samen zijn is dat niet erg, pa, maar als Ans er is, eten we aan tafel,' bromde ze goedmoedig. 'Zin in het weekeind, kind?'

Ans schokschouderde. 'Het is een heerlijke avond. Ik ga straks een beetje wandelen of fietsen, misschien wel langs de rivier, en dan een poosje in de tuin zitten.'

'Ja,' knikte haar moeder met een zorgelijke blik. 'Veel vrije tijd heb je niet.'

'Het was het waard, mam. Ik ben bijna klaar.'

'Al een baan gevonden?' polste haar vader met een onderzoekende blik op zijn dochter.

Ze schudde het hoofd. 'In en rond Leiden lukt het gewoon niet. Ik moet misschien maar eens ergens anders gaan kijken.'

'Waarom niet hier?'

Ans glimlachte. 'Ik weet dat je me het liefst nog een paar jaar thuis houdt, mam, maar het is best prettig om op jezelf te wonen als je tweeëntwintig bent.'

'Hier wonen is wel veel goedkoper,' bromde haar vader. 'Als je klaar bent met studeren, ga je maar werken, kind. Die honderd euro in de maand gaan je moeder en ik dan lekker aan onszelf besteden. Dagjes

op stap, weer een keertje met vakantie en als het aan mij ligt, stopt je moeder weer met werken. Die lange dagen vallen haar veel te zwaar.'

Mam knipoogde naar Ans. Pa moppert graag, betekende dat. Hij vond werkende vrouwen maar niets, al plaagde zijn vrouw hem graag dat hij hopeloos ouderwets was geworden en dat ze het leuk vond om twee dagen in de week iets anders te zien dan de muren van haar eigen huis. 'Wil je die dure studentenkamer aanhouden?' vroeg haar moeder.

'Ik denk het niet, maar eerst wil ik een baan vinden en dan kan ik misschien iets beters huren.'

'Niet in Leiden,' meende haar moeder. 'Maar hier in de buurt kun je zonder veel problemen een leuk appartement huren, dat je bovendien minder geld kost dan die ene krakkemikkerige kamer daar.'

'Dat is waar,' gaf ze ruitertlijk toe. 'Eigenlijk moet ik eerst bepalen waar ik graag zou willen wonen en daar dan in de buurt werk gaan zoeken.'

'Ja hoor, dat is echt weer iets van de jongelui van tegenwoordig,' mompelde haar vader terwijl hij de laatste hap stampot met bijbehorende spekjes van zijn bord schraapte en daarna ondanks de protesten van zijn vrouw met zijn schaalte hopjesvla terug ging naar de bank, om niet langer iets van de televisie te hoeven missen. 'Ze denken maar dat ze overal recht op hebben. In mijn tijd was je domweg blij als je werk vond, en dan verhuisde je daarnaartoe. Zo zijn wij uiteindelijk ook hier terechtgekomen.'

Haar vader werkte bij een grote scheepswerf vlak bij Rotterdam en dat was inderdaad niet ver hiervandaan. Haar ouders waren opgegroeid in Rotterdam en waren, zoals zoveel stedelingen, op een gegeven moment verhuisd naar een van de omliggende gemeenten, waar volop huizen werden gebouwd voor jonge gezinnen.

'Ik ben twee keer bij Doortje wezen logeren,' peinsde Ans, bewust de

opmerking van haar vader negerend. ‘Daar is het prachtig.’ Mam schrok zichtbaar. ‘Je wilt toch niet zo ver weg gaan wonen?’ ‘Nee hoor, zo ver wil ik niet bij jullie vandaan,’ suste ze meteen. Mam haalde zichtbaar opgelucht adem. ‘Kijk, kind, het is begrijpelijk dat je liever op jezelf wilt blijven wonen. Dat ben je jarenlang gewend geweest. Als je hier in de buurt iets voor jezelf vindt, kun je gericht naar werk gaan zoeken en... Ach, waar bemoei ik me ook mee! Je bent volwassen en dus bepaal je zelf wat je met je leven aan wilt vangen. Trek het je maar niet aan. Moeders zijn kloeken, moet je maar denken, die willen hun kuikens graag onder de eigen vleugels houden, ook al zijn de kuikens daar te groot voor geworden.’ ‘Je bent een lieverd,’ glimlachte Ans zonder terughouding. ‘En zodra ik voor mezelf zorg, kun je met het geld dat je verdient die leuke vakanties betalen, mam.’ ‘Of sparen voor het opknappen van de keuken,’ dacht haar moeder. Ze stond op om de tafel af te ruimen. Net op dat moment ging de bel. Tot Ans’ stomme verbazing stond Doortje met rood opgezwollen ogen voor de deur. ‘Mag ik binnenkomen, Ans?’

Een paar tellen later zaten ze aan de keukentafel. Mam was al in de weer om het overgebleven restje stampot op een bord te doen, zodat ze het in de magnetron kon opwarmen. Omdat het niet zoveel was, trok ze haastig een blik goulashsoep open om de maaltijd aan te vullen.

Doortje keek alsof ze in geen uren aan eten had gedacht en dat was ook zo. Ze was vanmorgen al vroeg naar Twente gegaan, waar haar ouders woonden in een klein dorp ergens in de buurt van Oldenzaal. Het was de verjaardag van haar vader en die zouden ze met de hele familie vieren. Voor zover Ans wist, zou Doortje nu in een of ander deftig restaurant moeten zitten lachen, in plaats van huilend haar neus te snuiten aan de eettafel van de ouders

van haar vriendin.

‘Wat is er gebeurd?’ vroeg ze toen haar vriendin een beetje gekalmeerd was, na een warme aai over haar blonde haardos van mam, en nippend aan een glas rooibosthee.

Mam schonk juist op het aanrecht een glas melk in voor Doortje en keek over haar schouder. Gek dat het haar opviel, schoot het door Ans’ hoofd.

‘Mijn vader is mijn echte vader niet,’ snikte Doortje ondertussen, terwijl er een nieuwe golf waterlanders tevoorschijn kwam. Ans schrok, maar tegelijkertijd zag ze het volle melkglas uit de handen van haar moeder glippen en uit elkaar spatten op de pas opgewreven parketvloer.

‘Hoe... hoe komt dat?’ wilde Ans weten, toen Doortje weer een beetje bedaarde en haar moeder met rood hoofd het gebroken glas en de gemorste melk opruimde. Ans stond op om de warm gemaakte soep in een kom te doen.

Doortje roerde er wat in, zonder ervan te eten. ‘Het huwelijksfeest van mijn ouders kwam ter sprake toen opa en oma kwamen,’ hikte ze tussen een paar snikken door. ‘Elk jaar gaan we op hun trouwdag uit eten, maar oma zei dat twintig jaar iets was om te vieren, en over vijf jaar moest er een groot feest komen dat ze beslist nog mee wilde maken.’

‘Maar...’

‘Precies, ik ben tweeëntwintig. Mijn moeder ratelde er wat overheen, en oma zei toen plompverloren: ‘Het wordt tijd dat de kinderen het weten. Alle drie.’ Nu, grondiger had ze de dag niet kunnen bederven! Zo totaal onverwacht kreeg ik te horen dat ik het kind ben van een of andere flierefluiter, een kunstenaar zonder inkomsten, met wie mijn moeder een korte verhouding heeft gehad en...’ Pa was opgestaan en bromde kortaf, dat hij naar boven ging.

‘Mijn broer en zus zijn wel de kinderen van mijn vader en... Ik voel me zo raar.’

‘Hebben ze je dat nooit eerder verteld?’

‘Kennelijk vonden mijn grootouders van moederskant dat een grote schande, die koste wat het kost verborgen moest blijven. Mijn moeder woonde toen in Drenthe. Ze verhuisde naar Amsterdam om mij daar te krijgen, omdat dergelijke kwesties in Amsterdam inmiddels de gewoonste zaak van de wereld leken te zijn. Scheidingen, kinderen geboren buiten het huwelijk, in de stad keek niemand daarvan op. Ze ontmoette mijn vader daar. Ik heb alleen altijd gedacht dat dit een paar jaar eerder was gebeurd.’

‘Hebben ze daarover bewust gelogen?’

‘Ja, ook dat. Maar het heeft mijn oma van vaderskant, de oma die dus feitelijk helemaal mijn oma niet is, kennelijk altijd dwarsgezetten.’

‘Ze hadden het je veel eerder moeten vertellen,’ meende Ans. ‘In deze tijd van openheid moeten dergelijke kwesties gewoon besproken kunnen worden.’

Doortje knikte, leek wat te zijn gekalmeerd en begon eindelijk haar soep op te eten. ‘Wat moet ik nu doen?’

Het was Ans nauwelijks opgevallen dat haar moeder net als pa naar boven was gegaan. Ze dacht er eenvoudig niet over na. ‘Je hebt me eens verteld dat je vader dol op je is. Waarom zou dat zomaar veranderen? Hij heeft je kennelijk geaccepteerd voor wie en wat je bent en heeft nooit onderscheid gemaakt met je broer en zus.’

‘Halfbroer en halfzus.’

‘Kwel jezelf niet zo. De schok is zo groot omdat je helemaal van niets wist en dat was niet goed. Het was misschien gemakkelijker geweest als je opgegroeid was met de wetenschap dat jij een andere vader had.’

‘Dat weet ik niet,’ peinsde Doortje, terwijl ze haar neus snoot. De soepkom was leeg en Ans haalde het opgewarmde restje stampot uit de magnetron. ‘Eet dit maar lekker op, met een gevulde maag lijken alle problemen een stuk overkomelijker.’

‘Mag ik hier blijven, Ans?’

‘Natuurlijk, maar ik moet wel werken. Er is een opblaasluchtbed. Je kunt bij mij op de kamer slapen.’

‘Je bent een lieverd.’

‘Zou je je moeder niet even laten weten waar je bent?’

‘Hm,’ aarzelde Doortje.

‘Doe maar,’ vond de ander. ‘Ze maakt zich beslist zorgen. Ik ga even kijken waar mijn ouders zijn gebleven.’

Wat gek, dat mam niet gewoon in de keuken was gebleven om Doortje te troosten, bedacht ze toen ze de trap op liep. ‘Mam, Doortje blijft. Vind je dat goed?’

Haar moeder kwam juist uit de badkamer. ‘Ik had ineens een opvlieger,’ liet ze weten. ‘Ik heb me even opgefrist. Is Doortje weer rustiger geworden?’

VEEL WAS ER DIE NACHT NIET TERECHTGEKOMEN VAN SLAPEN. Ans was moe. Ze was te laat op haar werk verschenen en het was druk geweest. Doortje bleef maar praten, terwijl Ans het liefst wilde slapen. Doortjes gedachten wilden bepaald niet zomaar tot rust komen en bleven maar malen om de vragen die in haar hoofd over elkaar heen buitelden. Ze praatte erover om haar emoties te uiten en Ans onderdrukte zo nu en dan een geeuw en luisterde geduldig. Waarom, vroeg Doortje zich af, had haar moeder haar op een gegeven moment niet gewoon eerlijk gezegd hoe alles was gegaan? Nu ze eraan terugdacht, waren er in de afgelopen jaren vele vaagheden geweest en soms zelfs regelrechte leugens. Een twaalfenhalfjarig huwelijksfeest was er niet geweest. Nu begreep ze waarom oma dan zo graag wilde dat een twintigjarig huwelijk, helemaal geen officieel jubileum, wel werd gevierd.

‘Misschien heeft ze spijt gekregen,’ meende Ans na even nadenken. ‘Uiteindelijk heeft zij maar van horen zeggen dat haar schoondochter het tijdens haar zwangerschap erg moeilijk heeft gehad thuis, zodat deze zwanger en wel naar Amsterdam was uitgeweken om daar haar kind te krijgen.’

‘En daar ontmoette ze mijn vader. Moet ik nu wel pa tegen hem blijven zeggen?’

‘Waarom niet?’ vond Ans. ‘Hij heeft je tenslotte opgevoed en volgens mij telt dat zwaarder dan iemand die alleen een leuk avondje met je moeder heeft doorgebracht en haar daarna in haar eentje voor alle zorgen en problemen heeft laten opdraaien. Neem geen overhaaste stappen, overdenk alles goed en neem daarvoor de tijd die je nodig hebt.’

‘Moet ik nu terug naar Twente?’

‘In Leiden heb je meer afstand,’ dacht Ans. ‘Maar je moeder is

natuurlijk erg van streek en ongerust, ook al omdat je halsoverkop bent vertrokken en een feestelijke dag hebt verknoeid.'

'Dat heeft oma gedaan,' dacht Doortje echter.

'Ja, inderdaad. Onbewust, of mogelijk met opzet? Er zal het nodige uitgepraat moeten worden, Door, als de gemoederen weer een beetje bedaard zijn.'

Haar vriendin knipte een lamp aan en ging zitten. 'Ik weet het, Ans, en daar zie ik verschrikkelijk tegen op.'

'Weet je wat, ga morgen wandelen, of neem mijn fiets. Kom wat tot rust. Mij lukt dat altijd het beste als ik beweging neem, liefst lekker buiten. Ik moet werken, dat weet je, ik heb de centen bikkellhard nodig. Maar ga zondag naar je ouders. Als je daar erg tegen opziet, neem ik vrij en ga ik met je mee, om je op de achtergrond te steunen. Het kan verhelderend werken, om duidelijkheid te krijgen over wat er destijds precies is gebeurd. De leugens moeten zo snel mogelijk verdwijnen en daarna heb je even afstand nodig om alles te verwerken. Waren je broer en zus erbij, toen het uitkwam?'

'Nee.' Doortje zweeg even en haar stem klonk aangeslagen. 'Oma heeft altijd meer van hen gehouden. Pas nu begrijp ik waarom.'

'Maar je vader heeft nooit onderscheid gemaakt. Dat moet je hem nageven. Jij hebt nooit het gevoel gehad dat mij zo vaak heeft dwarsgezeten, namelijk dat mijn vader altijd afstandelijk deed, en denk erom, dat is nog wel mijn echte vader.' Ans moest er zelf cynisch om lachen.

Doortje ging weer liggen. 'Ik voel me zo opgefokt.'

'Ga er dan even uit. Verzet je gedachten door een uurtje televisie te kijken, bijvoorbeeld. Maak een beker warme melk, dat doet mijn moeder altijd als ze niet kan slapen. Het is al halftwee en ik moet morgen twaalf uur werken, Door.'

De ander keek direct schuldig. 'Dat mag niet eens van de arbeidsinspectie.'

'Ik werk een deel van de uren wit en een ander deel zwart. Dat weet

je. Dat gebeurt in de horeca veel vaker.'

'Ik zeg al niets meer.' Doortje kroop uit de slaapzak waarin ze op het luchtbed lag. 'Ga jij maar lekker slapen, meid. Ik sluip wel weer je kamer in als ik het gevoel krijg eindelijk te kunnen slapen.'

Niettemin vond haar moeder de volgende morgen een slapende Doortje op de bank, en een televisie die nog altijd aan stond. Toen Ans tegen tien beneden kwam, was haar vader vertrokken om te vissen en zat haar moeder ongekend lusteloos aan de eettafel in de open keuken. 'Stt. Door slaapt nog,' fluisterde mam met een bleek gezicht.

'Heb je soms hoofdpijn, mam?' fluisterde ook Ans, terwijl ze haar moeder onderzoekend aankeek.

De ander haalde slechts haar schouders op. 'Je moet opschieten, kind. Ik maak je muesli klaar terwijl jij een douche neemt. En ik zet koffie voor je.'

'Lekker, mam. Zeg Doortje dat ik van haar hou, als ze wakker wordt.'

Ze fietste om kwart voor elf weg en stapte precies op tijd het restaurant binnen waar ze werkte.

Het was een lange, warme en vooral drukke dag geweest. Toen Ans pas om halftwaalf die avond doodmoe weer naar huis fietste, merkte ze tot haar verbazing dat ze dankzij die drukte nauwelijks over Doortje had gepiekerd.

Thuis bleken haar ouders al naar bed te zijn gegaan, wat meestal gebeurde omdat ze er niet van hielden zo laat te gaan slapen.

Doortje had kringen onder haar ogen. 'Gelukkig, je bent er weer.'

'Hoe is het gegaan?' vroeg Ans terwijl ze op de bank plofte en zich gewillig door Doortje liet verwennen met een kopje rooibos thee, haar favoriete smaak.

'Ik heb braaf je advies opgevolgd. Je moeder wilde brood meegeven, maar ik wilde liever ergens een broodje bestellen.' Doortje kende

het gebrek aan geld niet waar Ans altijd op bedacht was. Maar Doortje had altijd ijverig gestudeerd. Ans besepte wel dat Doortje er harder voor moest werken dan zij, maar Doortje zou wel afstudereren met een hoger cijfer dan Ans. Wel, dat was haar van harte gegund.

‘Ik heb mijn moeder gebeld. Je had gelijk. Ze maakte zich erg ongerust over mij. Ik heb uiteindelijk beloofd morgenochtend naar huis te rijden en dan moeten we er rustig over praten, zonder oma in de buurt.’

‘Dat is verstandig.’

‘Wil je inderdaad met me mee gaan?’ Doortje had een autootje, een ongekende luxe voor de meeste studenten. Ze was niet zoals Ans afhankelijk van openbaar vervoer.

‘Graag.’

‘Ik heb al tegen je moeder gezegd dat ik je dit zou vragen en dat ik om een uur of acht weg wil rijden. Op zondag is het rustig op de weg en is er nauwelijks vrachtverkeer. Dan ben ik rond halfelf, met koffietijd, thuis.’

‘Mooi. Het was vandaag een heerlijke voorjaarsdag en dat belooft het morgen weer te worden. Ik ga ergens koffiedrinken en in de bossen wandelen, terwijl jij met je ouders praat. Twente is mooi en jullie dorp ligt prachtig.’

Doortje moest zelfs lachen. ‘Ja, ’s zomers is het er dan ook ongekend druk en worden we nogal eens geplaagd door hordes wandelaars die onze mooie oude boerderijen komen bekijken aan de rand van de dorpskern.’

Ans glimlachte. ‘Dan moeten we nu wel gaan slapen. Ik ben afgepeigerd.’

‘Ik slaap weer op de bank,’ besloot Doortje. ‘De slaapzak ligt al beneden. Dan heb jij echt rust, want je hebt de afgelopen nacht maar kort kunnen slapen en een onmenselijk lange dag lopen rennen.’

‘Ja, het was druk, maar de fooienpot was goed gevuld en ik heb van-

avond al gezegd dat ik morgen onverwacht verhinderd ben door familieomstandigheden.'

'Ik ben geen familie.'

'Het voelt bijna wel zo.'

'Je bent een schat.' Doortje liet haar woorden vergezeld gaan van een knuffeltje. 'Ik ben als een kip zonder kop naar jou toe gereden, Ans. Dank je wel dat je me zo goed hebt opgevangen.'

'Andersom had je hetzelfde gedaan,' wist Ans. 'Weet je nog, twee jaar geleden, toen mijn oma overleed? Ik moest voor het eerst een dode zien en begraven. Toen stond je ook voor mij klaar. Kijk, vriendinnen om leuke dingen mee te doen, die zijn niet zo moeilijk te vinden, maar bij welke vriendin kun je terecht als het leven tegenzit?'

De volgende morgen reden ze net voor acht uur weg, nagezwaaid door de ouders van Ans.

'Op de een of andere manier trekt mam het zich erg aan,' peinsde Ans hardop, voor Doortje nog zelfs maar de hoek van de straat om was.

'Misschien heeft ze zichzelf als kind weleens afgevraagd of haar vader dat wel werkelijk was. Het schijnt dat de meeste kinderen dat weleens doen, vooral na een ruzie.'

Ans moest erom lachen. 'Ik nooit. Mijn vader was meer zo iemand uit die oude reclame.'

'Die op zondag het vlees komt snijden?'

'Precies, die. Hij is er meestal wel, maar bemoeit zich weinig met ons.'

'Een vader op afstand.'

'In de geest. Het lijf hangt meestal voor de televisie. Ach,' ergerde ze zich aan haar eigen woorden. 'Dat klinkt weer zo negatief, en dat is toch ook niet zo. Mijn vader houdt zich gewoon niet zoveel met mam en mij bezig. Mam doet het huishouden, hij werkt en gaat in de weekeinden graag vissen, en soms gaan we met elkaar fietsen.'

‘Zo te horen delen je vader en moeder niet veel meer samen.’

‘Mam wil graag, onder de noemer beter laat dan nooit, samen met hem naar dansles. Ze probeert hem nu over te halen om in september naar een cursus te gaan, maar hij heeft nog niet toegezegd ook mee te gaan.’

Zonder problemen reed Doortje even later de snelweg op. ‘Ik kreeg een uitnodiging voor een gesprek op mijn laatste sollicitatiebrief. Een middelgroot bedrijf in Ommen. Zal ik gaan?’

‘Praten moet je altijd doen. We hebben niet zoveel te kiezen, Door. Ik neem de eerste de beste baan aan die voorbijkomt en zoek van daar uit wel verder naar werk dat me echt aantrekt. Ik bedoel maar, er moet toch brood op de plank komen.’

‘Zodat je in Leiden kunt blijven wonen?’

‘Nee, mam heeft wel gelijk, dat is echt te duur, en voor ik werkelijk een baan heb, doe ik er verstandig aan meer uren te draaien in het restaurant. De zomer komt eraan, dat scheelt.’

‘Laat je dan inschrijven voor een huurhuis.’

‘Ja, dat zei mam ook al. Ze begrijpt best dat het aan beide kanten maar al te gemakkelijk tot spanningen kan leiden als ik weer thuis woon zoals vroeger. Uiteindelijk woon ik al vier jaar op mezelf.’

‘Het kost hen ook de vrijheid als je terugkomt,’ vond Door.

‘Ook dat.’

‘We draaien als katten om de hete brij heen, namelijk dat ik er vreselijk tegen opzie om naar huis te gaan. Ik ben zo blij met je steun, Ans.’

‘Als ik je ouders heb begroet en even naar het toilet ben geweest, ga ik een flinke wandeling maken in het bos. Dan bel je maar op mijn mobiel als ik weer terug kan komen.’

‘Dat spreken we af, klinkt verstandig,’ vond Doortje op haar beurt.

‘Maar een kop koffie voor dat wandelen kan er nog wel af en ook zal mam je wel een broodje en zo willen meegeven.’

‘Dat zou inderdaad prettig zijn.’

Het was erg rustig op de weg. ‘Komt niet veel meer voor tegenwoordig,’ kwekte Doortje halverwege, toen ze bij een benzinepomp waren gestopt omdat Door van de zenuwen hoognodig moest plassen. Toch stopten ze al om kwart over tien voor de mooie boerderij van Doortjes ouders. Ans was al twee keer eerder een paar dagen bij de ouders van haar vriendin wezen logeren. Doortje haalde diep adem. ‘Daar gaan we dan.’

Ans legde even haar hand op die van haar vriendin. ‘Sterkte ermee. Probeer rustig te blijven, en bedenk dat je vader altijd goed voor je is geweest.’

Doortje knikte slechts zwijgend, voor de beide jonge vrouwen uitstapten.

Ze werden hartelijk verwelkomd door mevrouw Oosterkamp. ‘Pa hakt hout,’ werd hen meegedeeld. ‘Hij komt pas weer binnen als ik hem roep.’

‘Ans wil graag koffie en een broodje mee, mam, ze gaat wandelen.’
‘Goed, kind. Fijn dat je meegekomen bent. Doortje is twee dagen geleden nogal overstuur vertrokken. Ik heb zelf sinds dat moment kalmerende tabletjes geslikt. Ik hoop maar dat je niet al te hard over me oordeelt, Doortje, en ook...’

‘Rustig, mam, eerst koffie voor ons allebei.’

‘Ik neem een wijntje, geloof ik.’

‘Nu al? En dat na dergelijke tabletjes? Mam, ik ben net zo zenuwachtig als jij, maar we moeten de feiten onder ogen zien en geen gekke dingen doen omdat we zo zenuwachtig zijn.’

De oudere vrouw op wie Doortje zoveel leek, had rode plekken in de hals van de zenuwen. Ze haalde diep adem en ging in de keuken aan de slag om koffie te maken en een broodje kaas en een krentenbol voor Ans te smeren. ‘Wil je een blikje cola mee? En een appel?’ vroeg ze half over haar schouder.

‘Light limonade of een flesje water graag,’ antwoordde Ans.

‘Gek kind, je maakt je toch geen zorgen over je lijn?’

‘Nee, mevrouw Oosterkamp, maar voorkomen is beter dan te laat spijt hebben dat je uit je broek scheurt.’

‘Raar, die jonge meisjes van tegenwoordig,’ antwoordde de ander.

‘Vanaf dat ze tien, elf jaar zijn, denken ze al aan de lijn. Dat is niet gezond, vind ik. Ik breng even koffie naar pa, kind.’

‘Ze is net zo zenuwachtig als ik,’ merkte Doortje verwonderd op.

‘Begrijpelijk,’ vond Ans. ‘Misschien heeft ze veel last van haar geweten gehad? Zo, dat was lekker. Ik ga op stap.’

‘Zal ik je even naar de parkeerplaats aan de bosrand rijden? Daar zijn verschillende routes uitgezet. Kun je niet verdwalen.’

‘Goed idee,’ knikte Ans, terwijl ze haar mondvoorraad in een plastic tasje stopte.

‘Mam, ben zo terug,’ brulde Doortje naar een onbestemde plek in de grote tuin.

‘Sterkte,’ wenste Ans haar een paar minuten later.

Doortje knikte manhaftig. ‘Toen mijn moeder zo zenuwachtig deed, werd ik veel rustiger,’ stelde ze verbaasd vast. ‘Tot straks, Ans.’

‘Neem alle tijd die je nodig hebt.’

‘Doe ik.’

Het was nog niet eens elf uur. Ans bestudeerde de verschillende routes en besloot eerst de langste van acht kilometer te lopen. Daar was ze ongeveer een uur of twee zoet mee, zeker als ze ergens halverwege op een mooi plekje ging zitten om te eten. Monter begon ze aan de route en ze genoot van wat ze onderweg zag. Het was een afwisselend bos, soms loofbos, soms donker dennenbos. Dan leidde het pad weer langs een open stuk en zag ze door de bomen heen in de verte boerderijen liggen. Een enkele keer kwam ze mensen tegen, meest ouderen die buiten de schoolvakanties om in eigen land vakantie vierden of korte uitstapjes maakten. Het was tien voor twaalf toen de route langs een prachtig ven leidde waar een leeg bankje uitnodigend wachtte in de heerlijke voorjaarszon. Wel, een betere plek voor de lunch zou ze niet vinden, al was het nog wat aan

de vroege kant.

Ze belde haar moeder en vertelde dat ze goed waren aangekomen en dat ze hoe dan ook in de loop van de middag of avond naar Leiden zou gaan. Als Doortje in Twente bleef, nam ze de trein wel. Ging Doortje terug naar Leiden, dan kon ze met haar mee rijden.

‘Goed, kind,’ antwoordde haar moeder.

‘Voel je je wel goed, mam? Je klinkt zo mat. Heb je nog steeds hoofdpijn?’

‘Nee, nee, alles in orde, maak je maar geen zorgen, lieverd.’

Peinzend nam ze een hap van het broodje met kaas. Er was iets met mam, dat voelde ze gewoon. Zou ze misschien een ziekte onder de leden hebben en dat haar niet durven vertellen? Had ze dat misschien wel willen doen, maar was Doortjes komst daartussen gekomen? Ans wist het niet. Ondanks de rust van het ven, be kroop haar toch een merkbare onrust. Maar ze moest niet zeuren. Als er werkelijk wat was, ging ze naar huis, zonder meer! Maar mam had verder niets laten blijken. Misschien verbeelde ze het zich maar, aangestoken door de zenuwen van Doortje.

Ze liep de route uit. Ze was een beetje moe geworden, maar Doortje had nog niet gebeld en dus besloot ze de kortste route van twee kilometer er alsnog achteraan te plakken. Een halfuurtje later was de telefoon echter nog steeds niet overgegaan, en aarzelde ze. Wacht, ze zou vast op haar gemak teruglopen naar het dorp en dan ergens bij Doortje om de hoek wachten tot ze gebeld werd.

Nog steeds zweeg de telefoon en eerlijk gezegd begon Ans zich een beetje ongerust te maken.

Ze liep de straat in. Daar waren meer oude boerderijen. Het was een restant van een eeuwenoude dorpskern, met een paar straten eromheen, waaraan allemaal oude boerderijen lagen. De meeste waren keurig onderhouden en voor het grootste deel bewoond door mensen die na een carrière in de Randstad rust zochten op het platteland. Slechts een enkele boerderij werd nog bewoond door

Twentenaren van geboorte. Doortjes auto stond nog steeds op dezelfde plaats. Er was niemand te zien.

‘Zoek je iets?’

Ans schrok op en ontdekte dat ze wel erg intens stond te staren naar de volgende boerderij. ‘Ja, sorry, mijn vriendin woont daar, maar ik kan haar nog even niet storen.’

‘Doortje?’

‘Kent u haar?’

‘Ja, natuurlijk. Kom maar even hier binnen. Wil je iets drinken?’ Er werd haar een hand toegestoken. ‘Lars van den Esschert.’